

HMO-26

การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง “ลูกหินวิเศษ”
an analytical study of translation editing and translation process of the children’s literature
“the clay marble

สุภาวดี พุ่มโพธิ์ นครเทพ ทิพย์ศุภราชบุรี**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในงานแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ลูกหินวิเศษ ที่แปลโดย สาลินี คำฉันท์ จากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง “The Clay Marble” ที่ประพันธ์โดยมินฟง โฮ ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ สัญฉวี สายบัว มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยการนำเสนอตัวอย่างที่มีลักษณะโดดเด่นจำนวน 19 ตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือการปรับแปลระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา จากการศึกษาการปรับบทแปลทั้งสองระดับ สามารถสรุปได้ว่า การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำและสำนวนทิ้งไป ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาที่พบมากที่สุดคือ การปรับบทแปลระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค ในส่วนกลวิธีการแปลนั้น ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวเป็นหลัก

ABSTRACT

The objective of this research was to study the types of translation editing and translation process in “The Clay Marble” by Minfong Ho, translated from English by Salinee Kamchan. The analysis was conducted using qualitative data. The study found various adjustment types, which were used in these translations. The principles of translation editing by Sanchawi Saibua was adopted in this study. The findings were classified into two levels, which were adjustment in word level and adjustment in language structure level. The results indicated that in the word level, words and idioms detection was used most frequently. On the contrary, the addition and detection of words in sentences was mostly used in the language structure level. The main translation techniques, which was used in this translation, are literal translation techniques.

คำสำคัญ : การปรับบทแปล , กลวิธีการแปล

Key Words : Translation editing, Translation process

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

** อาจารย์หัวหน้าหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทนำ

ในขณะที่การแปลเริ่มมีบทบาทความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันแล้ว นักแปลต่างๆ จึงความพยายามในการสร้างเครื่องมือในการถ่ายทอดความหมายข้อความภาษาหนึ่งมาใช้แทนคำในอีกภาษาหนึ่งโดยให้ความหมายตรงหรือเทียบเท่ากับภาษาต้นฉบับ โดยเราเรียกเครื่องมือดังกล่าวว่า การแปล (สิทธา พินิจ-ภูวดล, 2543:13) แต่มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านได้กล่าวถึงปัญหาการแปลนั้นมีหลายประการด้วยกัน ดังเช่น นิวมาร์ค (1988) ได้กล่าวถึงปัญหาและความยากของการแปลไว้ว่า งานแปลเป็นงานที่ค่อนข้างยาก ผู้แปลต้องมีทักษะในการอ่าน การวิเคราะห์ การตีความ รวมไปถึงต้องมีทักษะในการเขียนอีกด้วย ทำให้การแปลจึงควรมีการพิจารณาจากหลายมิติด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างภาษา ไวยากรณ์ และกระบวนการถ่ายทอดความหมาย(สุพรรณิ ปันมณี, 2548) นอกจากนี้ปัญหาของการแปลนั้นยังรวมถึงความแตกต่างในด้านต้นกำเนิดภาษา วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นการที่ผู้แปลจะถ่ายทอดความหมายและรูปแบบการนำเสนอความคิดของต้นฉบับให้ผู้อ่านได้รับรู้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยการปรับบทแปล โดยสัญญาวิ สายบัว (2550) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการปรับบทแปลไว้ว่า ผู้แปลควรปรับภาษาเพื่อให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ต้องไม่แก้ไขหรือดัดแปลงภาษาตามความพอใจของตนเอง การปรับบทแปลควรทำต่อเมื่อมีความจำเป็นในด้านที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านเข้าใจง่ายขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้แปลควรใช้ภาษาในบทแปลที่สามารถสื่อความหมายที่เทียบเคียงได้กับความหมายของต้นฉบับ อีกทั้งผู้แปลยังต้องคำนึงถึงการรักษารสของ ความหมายเดิมไว้ให้เป็นรสเดียวกันกับต้นฉบับด้วย

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกวรรณกรรมเรื่อง The Clay Marble (ลูกหินวิเศษ) มาศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนั้น เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจในวรรณกรรมเยาวชนและวิถีชีวิตของกลุ่มผู้ลี้ภัยในประเทศโลกที่สาม ซึ่งวรรณกรรมแปลเรื่อง “ลูกหินวิเศษ” หรือชื่อตามต้นฉบับ “The Clay Marble” ประพันธ์โดย มินฟง โฮ และถูกถ่ายทอดเป็นฉบับแปลภาษาไทยโดย สาลินี คำฉันท์ โดยเรื่องนี้มีความทรงคุณค่าต่อการอ่านสำหรับเด็กเยาวชน รวมถึงนักอ่านทุกในกลุ่มเป้าหมายที่สนใจวรรณกรรมเยาวชนเชิงสะท้อนและวรรณกรรมเล่มนี้ได้สร้างชื่อแก่นักเขียนท่านนี้ด้วยการรับรางวัล The Best Children’s Book of 1991 จากนิตยสาร Parents Magazine ของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในการวิเคราะห์งานแปลนั้นผู้วิจัยได้นำหลักการปรับบทแปลของ สัญญาวิ สายบัว (2550) ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น สอง ระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของ ภาษา โดยการปรับบทแปลในระดับคำ ประกอบด้วย 1) การเติมคำอธิบาย 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงสิ่งเฉพาะกว่า 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ 5) การตัดคำหรือसानวนทิ้งไป และในส่วนของ การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา ประกอบด้วย 1) ระดับเสียง 2) ระดับโครงสร้างของคำ 3) ระดับประโยค (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี การเปลี่ยนจากประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค การปรับการใช้ปฏิเสธ การปรับการใช้กรรตุจากและกรรมจาก การเพิ่มและละคำในประโยค)

สำหรับในส่วน ของกลวิธีการแปลที่ใช้ ประกอบด้วยสองลักษณะด้วยกันคือ 1) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่พยายามรักษา รูปแบบของการเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุด และ 2) การแปลแบบเอาความ (free translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลถ่ายทอดเนื้อความจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาฉบับแปลโดยปรับเปลี่ยนรูปแบบเสียใหม่ และการเรียงลำดับความคิดอาจไม่เหมือนกับในต้นฉบับ โดยคำนึงถึงความหมายและความเข้าใจสำคัญกว่าอย่างอื่น เพื่อแก้ปัญหาผู้อ่านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดพลาด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทการปรับบทแปลที่ผู้แปลได้นำมาใช้ในงานแปลวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง ลูกหินวิเศษ (The Clay Marble)
2. เพื่อศึกษากลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนในด้านการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับภาษาอังกฤษมาสู่ฉบับภาษาไทย

วิธีการวิจัย

ในส่วนนี้เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาทางภาษาเพื่อศึกษาถึงวิธีการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ลูกหินวิเศษ” ที่นำมาใช้ในฉบับแปลภาษาไทยจำนวน 19 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเนื้อความที่เป็นความเรียงเหมาะสำหรับการวิเคราะห์และครอบคลุมตามทฤษฎี

หลักการแปลของ สัญฉวี สายบัว (2550) ซึ่งยึดถือเป็นแนวทางเพื่อทำการวิเคราะห์ลักษณะต่างๆ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนในการทำดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการแปลจากหนังสือ ตำรา และทฤษฎีต่างๆ โดยจำแนกออกเป็นหัวข้อความหมายของการแปล หลักทั่วไปในการแปล กระบวนการแปล กลวิธีการแปล การแปลวรรณกรรม การปรับบทแปล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการกำหนดกรอบลักษณะการปรับบทแปลตามแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากสัญฉวี สายบัว (2550) แล้วทำการอ่านวรรณกรรมต้นฉบับและฉบับแปลเพื่อศึกษาเชิงลึกด้วยการสังเกตและเปรียบเทียบบทแปลในเนื้อหาระหว่างต้นฉบับภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทย จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องตามกรอบของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

บันทึกข้อมูลในส่วนของการปรับบทแปลจากฉบับแปล และรูปเทียบเคียงจากต้นฉบับทั้งหมด จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์แล้วทำการจำแนกตามประเภทย่อยของการปรับบทแปลสองระดับ ได้แก่ การปรับบทแปลในระดับคำ และการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างภาษา

4) การสรุปและอภิปรายผลการศึกษาเชิงวิเคราะห์

ทำการสรุปผลโดยรวมของการศึกษาครั้งนี้ และนำเสนอผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลที่ใช้ในภาษาฉบับแปลในแต่ละระดับ โดยนำเสนอในรูปของความสัมพันธ์ของจำนวนครั้งที่พบ และยกตัวอย่างการปรับบทแปลบางส่วนที่น่าสนใจ ซึ่งคัดเลือกมาจากการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้เพื่อประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลในส่วนของคุณค่าที่เป็นตัวอย่างบทแปลภาษาไทยทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์เนื้อหาบางส่วนที่น่าสนใจและสรุปผลของการศึกษา โดยแบ่งแยกตามประเภทการปรับ

บทแปลต่างๆซึ่งเรียงลำดับตามความถี่จากจำนวนที่พบมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ดังนี้

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อความเปรียบเทียบระหว่างภาษาต้นฉบับ กับ ภาษาฉบับแปล

ต้นฉบับ: I heard a cowbell. At first it was such a faint tinkling sound that I thought it was just the wind in the trees, or the shrill cry of cicardas. I looked around. Dappled shadows stirred under a thick canopy of wild tamarind and rain trees, but there was no sign of life on the narrow trail stretching out ahead of us. I held my breath, and kept listening.

Yes, there it was again: the clear, quiet tone of a bronze bell.

Sarun straightened up beside me in the oxcart and reined in the pair of oxen. Without the crunch of their hooves on the dry leaves, the forest seemed eerily quiet. (pages 3-4)

ฉบับแปล: ฉันได้ยินเสียงกระดิ่งแว่ว ตอนแรกดังกริ่ง-กริ่ง--แว่วเบาจนคิดว่าเป็นเสียงลมพัดแมงไม้ หรือจิ้งหรีดกรีดปีกดังแหลม ฉันมองไปรอบตัว เห็นเงาเป็นดวงๆ เต็มอยู่ใต้ต้นมะขามป่าและต้นก้ามปูแผ่กิ่งก้านหนาที่บ แต่ไม่มีวี่แววของชีวิตบนทางแคบๆ ซึ่งทอดยาวอยู่ข้างหน้า ฉันกลืนใจ และเงี่ยหูฟัง

--ใช่แล้ว ฉันได้ยินเสียงนั้นอีก เป็นเสียงกระดิ่งสำริดฟังชัด ไม่มีเสียงรบกวน

พี่สะรณยึดตัวขึ้นตรง ข้างๆบนเกวียน แล้วร้องเรียกวัวทั้งคู่ เมื่อไม่มีเสียงกบิ้วเหยียบกองใบไม้แห้ง ทัวทั้งป่าก็เงียบสงัดจนน่าขนลุก (หน้า15-16)

วิเคราะห์: การวิเคราะห์บทแปลในตัวอย่างนี้ มีการปรับบทแปลระดับโครงสร้างประโยค ประเภทเพิ่มคำ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของต้นฉบับ “... , but there was no sign of life on the narrow trail stretching out ahead of us.” โดยได้ถ่ายทอดเป็นข้อความฉบับแปล ดังนี้ “แต่ไม่มีวี่แววของชีวิตบนทางแคบๆ ซึ่งทอดยาวอยู่ข้างหน้า” จากข้อความจะเห็นได้ว่า ผู้แปลได้เพิ่มคำว่า “ซึ่ง” ที่ในหลักภาษาไทยนั้นเป็นคำประพันธ์สรรพนามที่ทำหน้าที่แทนคำนามที่พูดติดต่อกันข้างหน้า นั่นคือคำว่า trail การเพิ่มคำในกรณีนี้เป็นการปรับบทแปลที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างโครงสร้างภาษาและไวยากรณ์

นอกจากนั้นยังมีการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างในระดับประโยค โดยการปรับรูปในลักษณะความหมายเทียบเคียงกับสำนวนภาษาฉบับแปล ดังข้อความต้นฉบับ “..., quiet tone of a bronze bell.” ผู้แปลได้ทำการถ่ายทอดสู่ฉบับแปลคือ “ไม่มีเสียงรบกวน” ซึ่งผู้เขียนมีความเชื่อพื้นฐานว่า คำว่า “quiet” ซึ่งมีความหมายว่าเงียบ สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นลักษณะการออกเสียงโดยไม่มีเสียง หรือลักษณะของการไม่มีเสียงใดๆเกิดขึ้นเลย ทำให้ผู้แปลสามารถใช้สำนวนดังกล่าวแทนความหมายระหว่างต้นฉบับกับฉบับแปลได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

1. การปรับบทแปลระดับคำ

ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป โดยพบจำนวน 4 ครั้ง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการใช้คำศัพท์ที่ซ้ำซ้อนและฟุ่มเฟือยในฉบับแปล ด้วยการตัดคำ หรือสำนวนที่ความหมายไม่มีผลกระทบต่อเนื้อความในต้นฉบับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ: “As if I dream, I watched Nea pick up the baby and comfort him.”

ฉบับแปล: “ฉันเฝ้าดูที่ณัฐม้องเล็กขึ้นปลอบ”

โดยตัวอย่างข้างต้น มีการตัดสำนวน “As if dream” ที่เป็นสำนวนเริ่มต้นในข้อความต้นฉบับไปแต่ไม่ได้ส่งผลต่อความหมายในเนื้อความที่ตามมาเช่นเดียวกัน เนื่องจากลักษณะการแปลที่ใช้ในตัวอย่างที่เป็นการแปลเอาความ โดยการตัดอนุประโยคดังกล่าวออกไป (สัญญาวิ สายบัว, 2550: 69)

ลำดับที่สองที่ผู้ศึกษาพบในการปรับบทแปลระดับคำคือ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่าพบจำนวน 3 ครั้ง

ต้นฉบับ ฉบับแปล

sweet moist coconut cakes ขนมหวานชิ้นใจทำด้วยมะพร้าว

smashe ทำลาย

slats แดดสุดท้ายของยามบ่าย

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แปลใช้วิธีหาคำที่มีความหมายอ้างอิงถึงประเภทของของหวานในระดับกว้าง เนื่องจากคำในต้นฉบับมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งของซึ่งไม่มีภาษาฉบับแปล เนื่องจากในต่างประเทศขนมส่วนใหญ่ไม่มีส่วนประกอบที่ทำจากกะทิ และมะพร้าว ทำให้การอธิบายคำในภาษาฉบับแปลจึงมีการใช้คำที่มีลักษณะกว้างเพื่อทดแทนคำที่ไม่พบในต้นฉบับภาษาอังกฤษ และอีก

ตัวอย่างคือ การแทนที่คำกริยาในภาษาต้นฉบับ คือคำว่า “smashed” ที่แปลตรงตัวว่า “ทุบตี” ผู้แปลได้ใช้คำว่า “ทำลาย” ในการให้ความหมายในฉบับแปล ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายกว้างเพื่ออ้างอิงถึงอาการที่ทำให้สิ่งซึ่งเป็นกลุ่มก้อนแตกหักหรือพังกระจัดกระจาย และตัวอย่างสุดท้ายคือคำว่า “slats” มีการกล่าวสู่ฉบับแปลในเนื้อความที่เข้าใจได้กว้างว่า “แดดสุดท้ายของยามบ่าย”

2. การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา

การปรับบทแปลระดับประโยค ประเภทการเพิ่มคำ หรือ ละคำ พบมากที่สุดจำนวน 10 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้สรุป ได้ 2 กลุ่มคือ การเพิ่มคำ ซึ่งมีทั้งการเพิ่มประธานในประโยคของข้อความฉบับแปล เช่น จากต้นฉบับ “In the cart in front of us sat Grandpa Kem and my mother, looking radiant.” ผู้แปลมีการปรับบทแปลโดยการใส่คำสรรพนามเข้าไปในข้อความฉบับแปลที่ขีดเส้นใต้ ด้วยคำว่า “ทั้งสอง” และ “พอ...” ดังนี้ “ปู่เข้กับแม่อยู่ในเกวียนเล่มนี้นำหน้าเรา ทั้งสองดูสดใส” การเพิ่มทำให้ประโยคมีความสมบูรณ์ สละสลวยมากยิ่งขึ้นและการละคำในประโยค ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะเป็นการละประธานในประโยคเนื่องจากในโครงสร้างภาษาไทยบางประโยคเราสามารถทำการละประธานได้ หากมีการกล่าวขึ้นถึงบุคคลหรือสิ่งนั้นๆ ก่อนหน้านั้นแล้ว ดังจะเห็นได้จาก ที่มีการละประธานในข้อความฉบับแปล โดยในต้นฉบับจะปรากฏประธานที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ I you she และ they ที่มีลักษณะเป็นสรรพนามแทนชื่อบุคคล นอกจากนี้ตัวอย่างการปรับบทแปลอีกกลุ่มที่พบคือการละคำ เช่น ข้อความต้นฉบับกล่าวถึง “dainty clay figures” มีการรวบคำโดยกล่าวข้ามคำว่า “clay” ที่อาจแปลว่า “ดินเหนียว” และการละ คำว่า “of him” ในอีกตัวอย่างหนึ่ง อีกด้วย

การปรับในระดับโครงสร้างภาษารองลงมาคือ ระดับโครงสร้างประโยค ประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค ซึ่งพบทั้งหมดจำนวน 7 ครั้ง ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 กลุ่มคือ การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีและการเปลี่ยนวลีเป็นประโยค โดยประเด็นการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีนั้น ดังผลการวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นจากข้อความต้นฉบับที่มีรูปแบบประโยค “It was already dark..” มีการลดรูปโดยการตัดประธานและกริยาออก ทำให้บทแปลมีลักษณะเป็นวลีสั้นบอกช่วงเวลาในเนื้อเรื่องคือ “...ก็มืด” และส่วนเรื่องการเปลี่ยนวลีเป็นประโยคจากตัวอย่าง ข้อความต้นฉบับที่ว่า “Sounds of splashing water and soft laughter drifted into

my sleep.” ผู้แปลได้ถอดบทแปลเป็นข้อความฉบับแปล
 ดังนี้ “เสียงสาदन้าและเสียงหัวเราะเบาๆ ดังลอยมาขณะ
 ฉันทกำลังหลับ” จะเห็นได้ว่าในฉบับแปลมีการเปลี่ยน
 ลักษณะการร้อยเรียงถ้อยคำจากวลีภาษาอังกฤษ “into
 my sleep.” ที่อาจแปลตรงตัวได้ว่า “สู่ห้วงการหลับของ
 ฉันท” ให้สละสลวยมากขึ้นโดยการเติมประธาน กริยา นั้น
 คือ “ขณะฉันทกำลังหลับ” จึงกลายเป็นประโยคที่สมบูรณ์
 ง่ายต่อการเข้าใจของผู้อ่าน

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้บรรลุตาม
 วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับประเภทการ
 ปรับบทแปลและกลวิธีการแปลของวรรณกรรมสะท้อน
 สังคมเรื่อง “The Clay Marble” (ลูกหินวิเศษ) ที่แปล
 โดยสาลินี คำฉันท ซึ่งนำหลักเกณฑ์การแปลของ สัจฉวี
 สายบัว (2550) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ และ
 จากผลการวิเคราะห์ตัวอย่าง 19 ตัวอย่างนั้น และจาก
 กรอบการวิเคราะห์ทั้งหมด 55 ประเด็น โดยผู้วิจัยได้
 ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังตารางที่ผู้วิจัยจึงทำการสรุปได้ผล
 การศึกษาเรียงลำดับตามความถี่ในการพบจากมากที่สุดไป
 น้อยที่สุด ในการปรับบทแปลทั้ง 2 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 การปรับบทแปลระดับคำ

ตาราง การปรับบทแปลระดับคำ

ลำดับ	ประเภทการปรับบทแปล	ความถี่ที่พบ	ร้อยละ
1	การตัดคำและส่วนทิ้งไป	4	7.28
2	คำกว้างแทนคำเฉพาะกว่า	3	5.54
3	การใช้วลี หรือ ประโยค แทนคำ	2	3.63
	การเติมคำอธิบาย	2	3.63
4	การเติมตัวเชื่อมระหว่าง กลุ่มความคิด	1	1.18

ผู้วิจัยพบว่า ประเภทการตัดคำหรือส่วนทิ้งไป
 พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะการตัดคำนี้จากประโยค
 เนื้อความในฉบับแปลเนื่องจากค่านามที่ตามมามี
 ความหมายในตัวเอง แม้ไม่กล่าวถึงคำเริ่มต้นดังกล่าวก็ไม่
 มีผลต่อเนื้อความประการใด และเนื้อความแปลมีลักษณะ
 การแปลเอาความ ซึ่งอาจมีการตัดอนุประโยคหรือคำ
 สำนวนดังกล่าวออกไป ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การแปลนั้น
 หากมีการใช้คำที่ฟุ่มเฟือยมากเกินไปจะทำให้เนื้อหา ดู
 วกวนและเข้าใจยาก และในบางครั้งผู้แปลจำเป็นต้องละ
 โครงสร้างเดิมของภาษา หรือข้อความต้นฉบับบาง
 ประการ เพื่อนำไปถ่ายทอดความหมายที่เป็นธรรมชาติ
 กระชับ ได้ใจความ

สำหรับอีกประเด็นที่พบบรองลงมา คือการใช้คำ
 ที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่
 เฉพาะกว่า โดยส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุความแตกต่างทาง
 วัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลซึ่งเป็น
 อุปสรรคหนึ่งในการถ่ายทอดเรื่องราวการเขียน การใช้คำ
 กว้างแทนสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล เป็น
 กลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการอ้างอิงถึงสิ่งของหรือ
 แนวคิดที่ปรากฏอยู่ในต้นฉบับ โดยผู้แปลแทนที่คำนั้นๆ
 ด้วยสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลโดย
 หลักการคือเป็นการเลือกใช้คำอ้างอิงถึงลักษณะหรือ
 หน้าที่เดียวกันมาแทนที่ (วิฑูรย์ แจ่มประจักษ์, 2557)

นอกจากนี้ยังอาจพบการปรับบทแปลประเภท
 ต่างๆ ในระดับคำ ซึ่งได้แก่ การใช้วลี/ประโยคแทนคำ
 การเติมคำอธิบาย และการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่ม
 ความคิดต่างๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาความแตกต่างใน
 โครงสร้างภาษา และทางวัฒนธรรมระหว่างต้นฉบับและ
 ฉบับแปลอีกด้วย

ระดับที่ 2 การปรับระดับโครงสร้าง

ตาราง การปรับระดับโครงสร้าง

ลำดับ	ประเภทการปรับบทแปล	ความถี่ที่พบ	ร้อยละ
1	ระดับโครงสร้างประโยค ประเภทการเพิ่มคำ หรือ ละคำ	10	20
2	ระดับโครงสร้างประโยค ประเภทการเปลี่ยน ประโยคเป็นวลี หรือวลี เป็นประโยค	7	12.73
3	ระดับโครงสร้างประโยค ประเภทการปรับกรรตุ วาจก หรือ กรรมาจก	6	10.91
	ระดับโครงสร้างคำ	6	10.91

ลำดับ	ประเภทการปรับบทแปล	ความถี่ที่พบ	ร้อยละ
4	ระดับประโยค ประเภท การปรับวิธีเรียงคำใน ประโยค	5	9.09
	ระดับเสียง	5	9.09
5	ปรับการใช้ปฏิเสธ	3	5.54

ผู้วิจัยศึกษาได้ว่า การปรับบทแปลระดับ
 โครงสร้างภาษา ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค ซึ่ง
 พบมากที่สุด เนื่องจากสำคัญ ซึ่งสาเหตุการปรับนั้นเกิด
 จากความแตกต่างของโครงสร้างภาษา สำคัญ และฉบับ
 แปลมีหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่แตกต่างกันบางประการ
 ตัวอย่างเช่น ในโครงสร้างประโยคภาษาไทยอาจมีการ
 ยกเว้นให้มีการละประธานในประโยคได้ เนื่องจากไม่ทำให้
 ประโยคสมบูรณ์ เพราะประโยคในภาษาไทยสามารถอยู่

ได้หากปราศจากประธาน และเราสามารถกล่าวข้ามได้ ถ้าประธานได้มาการกล่าวแล้วก่อนหน้านี้ ซึ่งสอดคล้องกับกับหลักเกณฑ์ของสัญญาวิ (2550,75) กล่าวว่า ในการแปลรูปประโยคภาษาไทยซึ่งผู้แปลสามารถละประธานได้ แต่ในทางกลับกันหากเป็นบทแปลภาษาอังกฤษที่ในต้นฉบับภาษาไทยไม่ปรากฏประธาน ผู้แปลจำเป็นต้องเติมประธานเข้าไปในประโยคเพื่อให้ครบองค์ประกอบประโยคที่สมบูรณ์ตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

ส่วนประเด็นที่พบรองมา คือ ประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค จากการศึกษาพบว่าในกลุ่มตัวอย่างข้างต้นของการเปลี่ยนวลีเป็นประโยคและประโยคเป็นวลีนั้น ทำให้ศึกษาได้ถึงการปรับบทแปลที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของรูปแบบ หน้าที่คำ ของเนื้อความในต้นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งในการแปลนั้นผู้แปลไม่ต้องคำนึงถึงการพยายามรักษารูปแบบเดิมของต้นฉบับทั้งในเรื่องคำ และรูปประโยค ซึ่งจุดนี้เป็นข้อแตกต่างที่สำคัญที่ผู้แปลต้องมุ่งเน้นความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารมากกว่าตัวภาษาซึ่งเป็นเพียงเครื่องมือการสื่อความหมายของผู้เขียนนั่นเอง (นพพร ประชากุล, 2540: 5)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับการศึกษาของศรีบุญญา (2557) ที่กล่าวถึงวรรณกรรม หรือ เรื่องสั้น ของวรรณกรรมเยาวชนควรมีการร้อยเรียงภาษาของต้นฉบับที่ผู้ประพันธ์ได้จัดเรียงรูปแบบความคิด เลือกใช้คำศัพท์ที่เข้าใจง่าย และเนื้อหาวรรณกรรมที่มีความไม่ซับซ้อน ทำให้ผู้แปลสามารถจัดเรียงเนื้อหาถ้อยคำในฉบับแปลให้มีความใกล้เคียงกับต้นฉบับอย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด อ่านแล้วสัมผัสได้ถึงความสละสลวยของภาษฉบับแปลที่ถอดแบบความคิดอันสวยงามของต้นฉบับได้อย่างดี ไม่ขัดบรรยากาศของเนื้อความในเรื่อง เนื่องจากโครงสร้างประโยคภาษาไทยเป็นโครงสร้างที่ใกล้เคียงกับประโยคภาษาอังกฤษ คือ ประธาน + กริยา + กรรม (สัญญาวิ สายบัว , 2550: 44)

นอกจากนี้ยังอาจพบการปรับบทแปลประเภทต่างๆ ในระดับคำ ซึ่งได้แก่ การปรับกรรตุวาจก/กรรมวาจก ระการปรับโครงสร้างคำ การปรับวิธีเรียงคำในประโยค การปรับระดับเสียง และการปรับรูปแบบปฏิเสธ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาความแตกต่างในโครงสร้างภาษาเพื่อลดปัญหาในการความแตกต่างของไวยากรณ์ และการเรียงลำดับความคิดของภาษาในต้นฉบับและฉบับแปลที่

จะทำให้เกิดความสละสลวย และอรรถรสอันดีต่อการอ่านวรรณกรรม

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาการปรับบทแปลวรรณกรรมเรื่อง The Clay Marble ทั้งหมดจำนวน 19 ตัวอย่าง และผลการวิเคราะห์ทั้งหมด 55 ประเด็น ตามกรอบของสัญญาวิ สายบัว (2550) ซึ่งแบ่งการปรับบทแปลเป็น 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำ และระดับโครงสร้าง พบว่า ในวรรณกรรมแปลเรื่องนี้ ผู้แปลปรับระดับคำด้วยวิธีการประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปมาก และรองลงมาคือ การใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า ส่วนการปรับระดับโครงสร้างนั้น ผู้แปลได้ดำเนินการปรับระดับโครงสร้าง ด้วยวิธีการปรับระดับโครงสร้างประโยค ประเภทการเพิ่มคำ หรือลดคำในประโยค และประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค ซึ่งพบเป็นอันดับที่สองในการปรับบทแปลระดับโครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า ในการปรับบทแปลในครั้งนี้ผู้แปลได้ใช้การปรับบทแปลในประเภทต่างตามกรอบของสัญญาวิสายบัว อันเป็นเกณฑ์วิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครบทุกประเภท แต่มีความมากน้อยตามลำดับปัญหาที่เกิดขึ้นในการแปล ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาในความแตกต่างโครงสร้างภาษา วัฒนธรรมการใช้คำ และการเรียงลำดับความคิดระหว่างต้นฉบับกับฉบับแปล เพื่อให้วรรณกรรมแปลสำหรับเยาวชนเรื่องนี้มีภาษาที่สละสลวย ไม่ซับซ้อนในการสร้างความเข้าใจ และจินตนาการตามความคิดของผู้ประพันธ์ภายใต้บรรจงแปลให้เข้ากับพื้นฐานความคิด ความเข้าใจของผู้อ่านในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวรรณกรรมเรื่อง “The Clay Marble” ในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการปรับบทแปล เช่น การแปลโวหารภาพพจน์ การแปลวิสามานยนาม และสรรพนามต่างๆ

2. ควรมีการศึกษา วิเคราะห์งานแปลวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ของสาลินี คำฉันท เพื่อศึกษาการปรับบทแปล และกลวิธีการแปลในเรื่องอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น

3. ควรศึกษางานแปลด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้มาจากวรรณกรรม โดยวิเคราะห์ผ่านกรอบการปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว เช่น นิทาน บทภาพยนตร์ บทความ

ทางวารสารต่างๆ เพื่อดูลักษณะความแตกต่างของภาษาที่ใช้ในงานแปลด้านนั้นๆ

4. ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมจากวรรณกรรมต่างๆ ผ่านมุมมองของผู้แปลเพื่อให้เข้าใจในบริบทและวิถีความเป็นอยู่ในตัวละครมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาและแรงผลักดันที่ดี จาก ดร.นครเทพ ทิพย์ศุภราชภูรี อาจารย์ที่ปรึกษาที่อนุเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของรบบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

Minfong Ho. 1991. The Clay Marble. New York:

Farrar Straus Giroux.

มินฟง โฮ. 2547. ลูกหินวิเศษ. แปลจาก The Clay Marble. โดย สาลินี คำฉั่น.ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผีเสื้อ. Minfong Ho. 1986. The clay marble.Vol 6. New York : Farrar Straus and Giroux.

เขวง จันทระเขตต์. 2528. การแปลเพื่อการสื่อสาร.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.

สัญญาวิ สายบัว. 2550. หลักการแปล. ครั้งที่ 8.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สิทธา พินิจกุล. 2543. คู่มือนักแปลอาชีพ. ครั้งที่ 21.

กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.

สุพรรณิ ปันมณี. 2539. การแปล 1. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นพพร ประชากุล. 2540. ศาสตร์การแปล. กรุงเทพฯ :

โครงการศูนย์การแปล คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัญญา บริสุทธิ์. 2553. ทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติในการ

แปล. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์. 2557. กลวิธีการปรับบทแปล

ระดับคำจากการแปล "รอยพระยุคลบาท" จาก

ภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเรื่อง "In His

Majesty's Footsteps" = The techniques

of adjustment at lexical level from the

translation of "Roy Phrayukolbat" from

Thai into English as "In His Majesty's

Footsteps". วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์.

ศรัณญา พานิจจะ. 2557. การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การ

ปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรม

ยาวชน เรื่อง “เจ้าของห้อง”.สารนิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภา

อังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยรังสิต.

Nida, E.A., C.R. 1974.The theory and practice of translation. Netherland: E.J. Brill.

Zablbeascoa, P. 1997. Language awareness and translation. In Leo Van Lier and David Corson (Eds), Encyclopedia of language and education. vol 6. : Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers.

Newmark, P. 1981. Approaches to Translation. Oxford : Pergamon Press.